

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administrație.
Prețul după tarife și învală.

Manuscrisele nu se înnapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226

Nota discordantă în tripla alianță.

II.

În cursul alianței de prestre trei decenii a Germaniei cu monarhia noastră, factorii conducători ai diplomației germane numai odată au trebuit să facă trista experiență că atât politica internă cât și cea externă a imperiului nostru este una dintre cele mai fatale. Este o crasă politică de duplicitate care stă în contradicție cu interesele generale ale majorității popoarelor din monarhie. Austro-Ungaria, alcătuită din naționalități, în principiu nu admite element de rasă ca bază a politicii orientale, fiindcă aceasta ar denota lupta între Germani și Slavizm. În realitate însă nu este oare chiar politica austro-ungară, care își bazează toate orientările și și acomodează acțiunile externe după elementul de rasă, după Maghiari, cari o poartă ca pe o oarbă.

Acum după ce vigurosul și bine consolidatul stat român prin înalta rezoluție și înțeleaptă s'a înălțat încă și mai mult în viață, având să apese puternic în balanța marilor puteri la cari se va alătura în ziua de mari încercări, Berchtoldii noștri, puși la cale de îngâmfata clică oligarho-feudală s'ar arăta binevoitori față de lumea slavă. În Bulgari au descoperit elementul cel mai de încredere și mai apt pentru consolidarea monarhiei.

Câtă ipocrie și ce grețoasă duplicitate!

Ca politica Germaniei bazată numai pe Români și Greci să nu miroase a luptă între Slavizm și Germanizm, prin ce se nizează guvernării monarhiei să câștige simpatia Slavilor? Mai bine de un an constituția Boemiei este suspendată și regatul aproape adus la criză financiară, încât nici cheltuielile de administrație nu și le mai poate acoperi. În decursul mobilizării în Bosnia și Herțegovina este aplicată excepționala lege marțială.

În Fiume reprezentanța comunală este disolvată, podesta dimis și administrația orașului încredințată plășilor guvernului maghiar.

Tot din considerație față de Slavi și pentru stabilirea unei acțiuni armonice cu Petersburgul s-au suspendat și drepturile autonome ale Croației, trimițându-se pe capul Croaților comisar regal. Considerând excepționalele raporturi ale Croației cu Ungaria cine nu vede că monarhia noastră a adoptat politica de rasă ca principiu de guvernare? Căci chiar dacă n-am atribui atentatului studentului Iukici comis acum un an contra comisarului regal Cuvaj însemnătatea unei eclatări revoluționare, nici celui comis de anarhistul St. Dojici contra baronului Skerlec — răsuflarea unei latente conspirații contra opresorilor: fapt pozitiv este, că un popor pașnic, mulțumit cu soarta sa nu se dedă la atențate săvârșite în mici intervale de timp. Din potrivă, numai în sânul unui popor oprimat și nemulțumit se nasc anarhiștii și atentatorii politici. Iar statul în care se ivesc astfel de simptome, pe lângă organizația și administrația sa polițială, care încearcă să înăbușe orice mișcare a cetățenilor, tradează stări anarhice, destrămarea. Care popor din monarhie, afară de Maghiari și Nemți, se simte îndestulit cu soarta sa? Milioanele de Slavi ai imperiului sunt continuu pe picior de războiu cu egemonii Nemți și Maghiari. Și ura egemonilor a trecut și peste frontierele monarhiei cercând să lovească și în confrății din afară ai popoarelor din monarhie.

Distinsul bărbat politic sârb M. Polit înzadar s'a încercat în parlament, în coloanele ziarelor: „Vilag“, „Zeit“ și pe toate căile să arate și combată nenorocita politică a compatrioților noștri urmata față de statele balcanice.

Donchișoții au rămas surzi urmându-și calea apucată. Și în lăuntru monarhiei și afară de ea au sămănat dușmanie, au provocat toate popoarele, creând pretutindenea tot atâția vulcani, în interiorul cărora lava urei ferbe și clo-

cotește așteptând numai primul cutremur universal ca craterele lor să se deschiză.

Și toate aceste stări cine le-a provocat și continuă a le provoca?

Cunoscuta notă discordantă a triplei alianțe și a păcii lumii.

Aceasta notă discordantă astăzi nu se mai poate nici nega, nici tăinui.

Berlinul, care în acțiunile sale diplomatice contase la o monarhie puternică cu tot atâtea popoare îndestulite, cu finanțele în ordine, s'a trezit cu o alianță grandomană, consumată de boale interne.

Conducătorii diplomației germane știu că reprezentanța legislativă a Ungariei este o foarte costisitoare formalitate goală în dosul căreia se ascunde volnicia și ipocrizia constituțională. Ori nu tot aceeași presă berlineză, care a cerut revizua drepturilor naționalităților din monarhie, a interzis cu indignare d-lui Tisza permisivul de a asamăna parlamentul german cu cel maghiar, constituit prin forță și mijloace judecătorești timbrate de ilegale? Acel conducător știu că milioanele de Români, cari pentru apărarea monarhiei dau aproape un corp de armată de voinici, sunt decretați de parie. Știu că pentru a ține în frâu justa revoltă sufletească a supușilor săi perzecați, Austro-Ungaria în timp de război trebuie să concentreze o bună parte a armatei sale contra propriilor ei supuși. Dar știu și Maghiarii că ei sunt nota discordantă a păcii europene. Chiar un distins om politic maghiar, împărțându-mi deunăzi impresiile sale din Germania, unde petrecuse de curând mai multe săptămâni, cu durere a constatat la Germani o indispoziție generală contra viței arpadiane.

Iată deci motivele, cari au determinat Germania să se bazeze în politica ei orientală pe România.

Un stat omogen, cu o stare economică înfloritoare, cu finanțele în ordine, cu o armată puternică și bine echipată, face tot atât dacă nu mai mult decât un mare stat, sfâșiat în interiorul său, cu finanțele deranjate și cu o ar-

mată mare, fără ideal și necunoscând decât vigoarea și porunca — supunerea oarbă.

Nota discordantă din viața internă a Monarhiei a răsunat și în afară. O cunoaște Germania, Italia. Dar o cunosc și puterile triplei alianțe.

Dovadă eșecul diplomației noastre pe toată linia. Și după aprecierile bărbatilor de stat francezi exprimate prin coloanele ziarului „Le Matin“ slăbirea triplei alianțe și începutul unei nouă echilibrări a puterilor europene s'a început cu tratatul de București în urma căruia Germania în fond s'a instrăinat de Monarhia noastră.

Și toate acestea le-a provocat

— nu Turcia, nici Sârbia sau Bulgaria, ci ipocrita, nesincera politică a Monarhiei noastre față de România.

Deci, ori cât de mult s'ar sforța politica Monarhiei noastre de a deplasa punctul de gravitație așezat asupra României — nu-i va succede. România și poporul român din Austro-Ungaria este chiar prin forța împrejurărilor etnice și geografice chemat să joace însemnatul rol în politica marilor grupări ale puterilor europene. Și în mânia notei discordante a păcii Europei — misiunea națiunii române se va începe de aici înainte.

Ag.

Streinătatea despre Ungaria.

Un nou articol al profesorului L. Korodi.

În revista germană „Preussische Jahrbücher“ n-rul pe Septembrie 1913, a apărut un nou articol din penna publicistului german Lutz Korodi, care conține un strașnic rechizitor la adresa politicii de oprimare a guvernului ungar față de naționalitățile nemaghiare. Vorbind despre prezențele persecuțiilor, ce le îndură naționalitățile germane în sudul și vestul Ungariei autorul constată, că, grație politicii ostile ungare, astăzi se găsește numeroși bărbați, cari au emigrat din „fericită Ungarie“ în urma persecuțiilor îndurate și cari sunt în poziție să poată informa străinătatea în mod tot mai amănunțit despre cele ce se petrec în Ungaria și despre efectul acestor persecuțiuni asupra politicii esterne a monarhiei. Apoi continuă:

„România a dat în privința aceasta o pildă grăitoare. Maghiarii înșiși o știu mai bine, pentru ce acest stat s'a îndepărtat în mod atât de demonstrativ de Austro-Ungaria, dar ei încă tot nu vreau să recunoască greșelile lor, ca să tragă din cele ce se întâmplă în jurul lor consecințele cumintii.

„Așăderea poporațiilor continuă acum cu tot mai mare apărare și în interiorul școlilor. Membrii casei magnaților Eugen de Rakosi lucră tocmă din răspuneri să organizeze în întreaga țară o „reuniune pentru combaterea naționalităților“, a cărei membrii activi

să se recruteze din elevii instituțiilor superioare de învățământ. Acestora li s'a dat deviza să spioneze pretutindeni, unde observă „mișcări naționaliste“, pe autorii morali și să-i denunțe conducerei centrale a reuniunii. Prin urmare avem un nou institut de creștere, în stil mare, pentru spionaj politic! În protectoratul peste acest club scandalos al tinerimei li se oferă ministrului de culte Iankovich, aceluiași ministru, care nu de mult a pedat în camera deputaților pentru o alipire mai strănsă către „cultura germană“ și pentru cultivarea mai intensivă a învățământului german în școlile superioare ale Ungariei...

„Unde trebuie să ducă această politică miopă ne-a arătat sociologul maghiar Dr. Oskar Iaszi în opul său despre „Formarea statelor naționale și chestia naționalităților“, din care, e vorba, să apară și o ediție în limba germană. În acest op Dr. Iaszi o spune pe șleau compatrioților săi că maghiarizarea cu sila produce: 1. o demoralizare a națiunii dominante; 2. Unirea popoarelor oprimate și ștergerea deosebiriilor de clasă; 3. maghiarizarea cu sila nu împiedică numai progresul cultural și

Regine-femei.

de E. Mondul.

În vreme ce despre persoana și viața intimă a suveranilor se publică din fel de notițe, anecdote și indiscrețiuni, e natural că curiozitatea publicului n'a putut să nu arunce din când în când câte-o privire și asupra vieții private a reginelor și a împărăteșelor.

Iată dar unele particularități, foarte interesante, de ale suveranelor europene:

Culoarea părului.

E interesant a nota, că cele mai multe regine europene sunt blonde.

Regina Victoria din Spania e blondă, regina Sofia din Grecia e blondă, blondă e țaravna Rusiei și regina Wilhelmina a Olandei. Regina Wilhelmina e de un blond palid, cenușiu, de-alb, iar regina Norvegiei e de un blond auriu. Împărăteasa Germaniei era blondă, de un blond frumos, acum însă i s'au furisat printre păr și fire argintii; tot astfel reginei-mame din Anglia firele de-argint îi șterg pe zi ce merge tot mai mult culoarea părului de-un blond frumos. Culoarea părului reginei Elisabeta a Belgiei e blondă, iar regina Maria din Angliera e de un blond francez pronunțat. Regina Mehanla din Muntenegru, țaravna-mamă și Maria Cristina, mama lui Alfonso al

XIII-lea din Spania, au părul alb. Dintr-un suveranele Europei cea mai cărunțată e regina Elisabeta a României, care are un păr foarte alb, argințiu și foarte frumos. Ex-regina Analia de Portugalia are părul brunet, lung și foarte des. La cele două regine ale Italiei culoarea părului prezintă un contrast foarte pronunțat: regina Elena are părul negru și regina Margareta își conservă încă în părul său, reflexiunile aurii ale tinereții.

Articuli de toaletă.

Reginele, cari iubesc mai mult simplitatea în toaletele lor, sunt Wilhelmina de Olanda și Victoria din Spania. Și una și cealaltă, în loc de parfumuri, folosesc apa de Colonia. (În limbajul parfumarilor, apa de Colonia arată castitate, bine înțeles, spiritul cult, etc.) O principesă din familia regală de Spania, după-ce a văzut masa de toaletă a tinerei suverane, arămas surprinsă, exclamând, că nu-și putea închipui nimic mai interesant, decât această masă. Săpunul de predilecție al reginei Wilhelmina e un săpun modest de glicerină. Țaravna, din contră, iubește foarte mult parfumurile și trimite nu mai puțin decât 100.000 de franci anual unei fabrici de parfum din Paris. Masa ei de toaletă e făcută din argint masiv cu un trunchiu de malachit; sticlele ei de parfum, împodobite cu aur și cu pietrii scumpe, reprezintă un patrimoniu. Parfumul ei favorit e cel de violele (În limbajul parfumarilor: sentiment delicat) și pentru câteva săptămâni la începutul primăverii, sute de

femei vin și aduc în Grasse vioarele destinate numai pentru pregătirea parfumurilor pe seama împărătesei din Rusia. Sticlele cu parfum de violele înainte de a trece la toaleta imperială, sunt examinate una câte una, cu cea mai mare atențiune, de Academia de chimie din Petersburg... Regina mamă Alexandra din Angliera încă preferă parfumul de violele.

Menu-ul.

Menu-ul — la fiecare prânz — la Curtea rusească, se compune regulat din 15 pèse. Țaravna însă nu gustă din toate; ea mănâncă mai cu gust carnea de pui. Mâncările de predilecție ale reginei Wilhelmina de Olanda sunt *gigot* de miel și *filet* de bou, ală Englezi. Menu-ul ei nu e mai bogat decât șase pèse la zi. Dimineața: cafea cu mai multe bucăți de pâine neagră (pumpernickel); la zece oare: brânză cu pâine, un fel de piăcintă caldă și unu sau două pâhare de vin roșu, dulce; la 12: prânz abundent; la 4 oare și 30 minute: thee alla Ruși cu *sandwiches*; la 8 seara: o cină bogată; la 10 seara: vin și bisquitte. Regina de Olanda mai iubește și crema de ciocolată. Ea e de altcum o bucatăreasă bună. Regina Elisabeta a Belgiei încă e o foarte bună bucatăreasă și tot așa și regina Elena a Italiei. Împărăteasa Victoria Augusta din Germania a inventat o beutură răcoritoare, care se folosește des la Curtea germană. Prepararea acestei beuturi e următoarea: fructe de ananas se taie în bucăți; se face apoi o compoziție de apă minerală, sucul de por-

toală și limonată. Lichidul acesta se servește pe lângă fructele amintite, cari se așază pe ghiță. Regina-mamă a Angliei nu își umezește buzele decât numai cu un fel de vin: *champagne*!

Ocupațiunea de predilecție.

Ca esemphu de capacitate femeiască pentru rezolvarea tuturor afacerilor, vă pot aduce pe regina Wilhelmina de Olanda. Se poate zice, cu drept cuvânt, că ea domnește și ea guvernează, iar bărbatul ei nu-i atceva decât „principale-consorte“. Suverana dispune de o voință energetică și de o practică extraordinară în afacerile de Stat. Dimineața, înainte de a dejuna, își cotește corespondența: nici un secretar n'are drept să citească vre-o epistolă adresată Măiestății Sale. Ea voește să le vadă toate cu ochii ei proprii și singură și își formeze părerea despre toate. Și tot ea „răspunde la toate epistolele. Toate chestiunile le rezolvă repede, cu o siguranță particulară. Regina Wilhelmina iubește foarte mult preumblările lungi și e o pasionată jucătoare de *tennis*. Ii place și patinatul. Desemnează și pictează în culori; e specialistă în pictura în miniatură, dar mai cu seamă e specialistă în... a fierbe și a coace. Nu-i place muzica. De sine se înțelege, că pentru aceea totuși îi place pianul; e în stare să judece valoarea unei piese muzicale, a unei voci, sau măiestria unui cântec. Se ocupă mult cu literatura: citește, în limba lor, pe toți scriitorii de seamă: olandezi, germani, englezi, francezi și italieni. Între

cărțile pe cari le preferă, întâietate au cele cari tratează economie politică. Ii place foarte mult și călăritul, frânele calilor ei frumoși le mănuește cu o energie, care te convinge totodată și de energia, cu care ține în mână frânele. guvernului. Regina Wilhelmina e foarte bogată: venitele ei anuale, abstrăgând dela lista civilă, sunt calculate în 30 milioane de lire.

Regina Elisabeta a Belgiei, fiica ducelui Carol Teodor de Bavaria, oculist de un mare renume — e doctor în medicină. Este laureata Universității din Lipsca. În Bruxelles are un sanator, în care ea ocupă locul de medic și se îngrijește de pacienți. Afară de aceea mai e și o pianistă de forță și o scriitoare de seamă. Ea e autoarea unei pèse dramatice: *Romanda* care, reprezentându-se pentru scopuri de binefacere, a adus un câștig de 40.000 de franci. Regina Elisabeta e apoi o esportă conducătoare de automobil, capabilă de a executa chiar și reparaturi. E în sine o mamă bună, care partea cea mai mare a timpului și-o dedică educațiunii copiilor ei, ascultând regulat lecțiile ce le au aceștia de pe o zi pe alta.

Regina României, după cum o știu toți, e o scriitoare apreciată, pianistă excelentă, cunoaște stenografia și e o poliglota de seamă.

Regina Maria a Angliei e o acvarelistă neîntrecută, bucatăreasă bună și e capabilă a conduce, cu succes, o moșie.

Regina Maud din Norvegia e au-

economic al naționalităților oprimate ci face să stagneze dezvoltarea întregii țări.

In același op se mai reaminteste pe baza unor date statistice maghiare, că Maghiarimea a câștigat în decursul ultimilor 50 de ani 261 localități, dar a pierdut 465. Nicicând însă nu s'au făcut din oficiu mai mari sforțări pentru maghiarizare ca tocmai în acest ultim semisecol...

Se face lumină!

Chestia Tisza-Pallavicini.

Contele Károlyi Mihály a declarat, că chestia Tisza-Pallavicini va forma obiect de interpelație în camera magnaților. Interpelația o va face un membru opozițional al acestei camere.

Pacificarea Croației.

Din sursă guvernamentală se anunță, că tratativele ce le-a avut bar. Skerlec cu șefii coaliției croato-sârbe, au dus la rezultat și pactul cu Croația ar fi gata. Se va convoca în sesiune camera croată, se va delătura starea excepțională și se vor introduce stări constituționale, fiind numit de ban al Croației baronul Skerlec. Guvernul ungar și-a dat învoirea pentru revizuirea pragmaticeii căilor ferate, după cum a dorit coaliția croato-sârbă. Se crede, că se va forma un partid unitar guvernamental, din alianța coaliției cu partidul progresist.

San Giuliano la Berchtold.

Se confirmă, știrea, că ministrul de externe al Italiei, San Giuliano va face o vizită lui Berchtold în Buchlau. Vizita se va face probabil la începutul lui Octomvrie. La întâlnirea celor doi miniștri vor participa rezidentul italian la Viena prințul Avarna și rezidentul austro-ungar la Roma, Mérey. Sau Giuliano, va fi oaspele lui Berchtold câteva zile.

Chestiunea principală a întrevederii celor doi miniștri este designarea domnitorului Albaniei. Albanezii au declarat, că vor primi de domnitor pe acela, pe care îl vor recomanda cele două state aliate, Austro-Ungaria și Italia, cu condiția, ca noul domnitor să nu fie Turc, ci vre-un prinț din o familie domnitoare din Europa. Se crede că se va designa de domnitor al Albaniei un prinț german.

Temeri de noul complicațiuni în Balcani. Demobilizarea armatei grecești a fost întreruptă, precum am anunțat ieri la ultimele știri. Flota grecească a primit ordin să stea gata pentru orice eventualitate. Faptele aceste precum și întreruperea concediului prim-ministrului Venizelos, care a sosit ieri la Atena, au alarmat cercurile politice și diplomatice, cari se tem de noul

toare dramatică, bine apreciată, scrie sub pseudonimul »Graham Irving«; îi place foarte mult lectura, se ocupă cu muzica, desemnează etc.

Regina Elena a Italiei e o fotografistă pasionată, îi place să deseneze și să sculpteze. De când era încă principesă desemna planuri de arhitectură; unul din planurile executate de dânsa e și planul mormântului în forma de capelă, făcut pentru principele Danil, unchiul și antecesorul regelui Nichita, la poala Lowcenului. Nici nu pot spune ce mamă bună e ea și cât e de îndemnată în ale bucătăriei. Când are timp, își vede de bucătărie, brodează și calcă singură albiturile.

Dealțul și împărăteasa Germaniei se ocupă foarte mult cu ale casei. În viața ei privată e o femeie bravă și o mamă model. Seara recitează rugăciunile împreună cu fi ei și nu renunță la acest obicei nici atunci când are oaspeți. Peste zi, în ceasurile libere, coace, brodează, lucrează etc. Ea face dantele pentru albiturile copiilor ei, iar lângă masa de scris a Soveranului privirea-ți întâlnește o pereche de sandale, lucrate de soția împărăteasă, pe care i le-a oferit ca dar de ziua nașterii soțului ei. În materie de modă, ea e naționalistă—cum ar trebui de altfel să fie toate Doamnele țării, cari sunt încă vazalele... modei de Paris. Împărăteșei Germaniei nu-i place să se servească de cusătorese străine și în special de cusătorese pariziene.

Trad. din italienește de Val. Crișanu.

complicații în urma înaintării trupelor turcești spre teritoriile cedate Bulgarilor, dar actualmente încă ocupate de trupe grecești.

Austro-Ungaria și Bulgaria.

— Un împrumut de 30 milioane. —

Zilele aceste a apărut în ziare știrea, că Bulgaria are lipsă urgentă de parale și va căpăta un împrumut de treizeci milioane din Austro-Ungaria. Împrumutul îl va lichida un consorțiu de bănci mari din Viena și Budapesta. Tratativele s'au început în Viena, la »Wiener Bankverein« și la consultări au luat parte și trei bănci mari din Budapesta.

Împrumutul acesta are un motiv politic și ne arată din nou ce politică financiară greșită se face în Austro-Ungaria.

In decursul războiului din Balcani institutele mari financiare din Austro-Ungaria au sistat creditul pentru public, declarând, că nu dispun de parale, deoarece capitalele franceze au fost retrase cu iuteală și deponenții și-au ridicat în parte mare banii după spre fructificare.

De câteva săptămâni, încheindu-se pacea, a încetat și criza financiară europeană și situația pieței de bani s'a ameliorat. Dar cu toate aceste marelui public dela noi nu îi se lichidează împrumuturi. Băncile declară, că nu au parale, ele nu vreau se recunoască ameliorarea situației financiare. Urmarea e, că comerțul și industria stagnează și aceasta stare cauzează pagube enorme. Și acum iese la iveală, că băncile mari totuși au parale, căci iată se vor lichida Bulgariilor treizeci milioane de cor. Nu e sumă deosebit de mare, dar totuși prin ea se putea da un ajutor și un avânt oarecare comerțului și industriei din monarhie. Acum acești banii ies din hotarele monarhiei, și se ajută cu ei un popor străin, pe când la noi criza dăinuiește și mizeria ia extenziune tot mai mare.

Cercurile financiare, cari au hotărât lichidarea celor treizeci de milioane, au știut, că acest pas va produce mari nemulțumiri în public și li se vor face reproșuri. De aceea au și căutat o scuză. Corifeii politici și financieri ai monarhiei spun, că acest împrumut se lichidează Bulgariilor cu condiția, ca ea se facă comanda de diferiți articoli industriali la fabricile și atelierele Austro-Ungariei, în preț egal cu suma împrumutului. Astfel banii s'ar întoarce pe altă cale iarăși în monarhie.

Aceasta scuză e falsă. Guvernul Bulgariilor nu are lipsă acum de articoli industriali, ci de plăți spesele de război. Trebuie se achite de urgență chitanțele de recivire ce le-a dat furnizorilor de cai, nutreț, provizii și alte trebuințe pentru armată.

Ministrul de finanțe Theodorov din cabinetul lui Danew voia se achite sumele de acvire schimbând chitanțele în hârtii de valoare, cu interese, garantate de stat și puse astfel în circulație. Toncev, ministrul actual de finanțe a abandonat aceasta modalitate nu prea sigură și a hotărât să acvire un împrumut mai mare din străinătate pentru plățirea spesele de război.

Pentru aceste are lipsă Bulgaria de împrumut, iar nu pentru comanda industriale. Dar chiar și dacă ar face comanda, prețul acelor ar fi să se achite peste 1—2 ani, pe când cele treizeci de milioane să dau acum în numerar.

E evident deci, că guvernarea Austro-Ungariei au făcut iarăși o greșală, trecând cu ușurătate și nesocotită oligarhică peste interesele vitale ale cetățenilor.

Împrumutul de treizeci milioane se dă din două cauze. întâi pentru-că băncile mari primesc dela Bulgaria interese mai urcate, ca dela clientela privată. De altă parte a contribuit pentru acest împrumut și șovinismul și grandomania, infiltrată de oligarhimea maghiară în direcția politicii externe a monarhiei. Cum să nu deshidă monarhia un credit »scunpei« aliate a ei și în special aliatei Ungariei. S'ar putea altcum? Lucrul ne va apare și mai clar, dacă vom lua în seamă, că la acordarea împrumutului iau parte ban-

herii iudeo-maghiari dela cele mai pu-

ternice bănci din Budapesta (Pesti-keskedelmi, Hitelbank și Hazai), cari umilii își pleacă capul, când se dă un signal dela cercurile înalte, în cazul de față din anturajul oligarhic al contelui Berchold, mai ales când operația ce se ace e împreună cu câștig.

Dar prin acest împrumut monarhia dat o dovadă și de forțele sale financiare slabe. Bulgaria are lipsă de împrumut de 800 milioane de franci, pe care voește să l contracteze pe piețele de bani franceze și germane. Și noi, monarhia habsburgică abia îi putem da 30 de milioane, substrasă și a-acasta sumă dela destinațiunea sa adevărată!

Evenimentele din Balcani.

Tratativele turco-bulgare.

Primele întrevederi ale delegațiilor bulgari și turci au avut loc la Ienikeoi, unde e actualmente reședința marelui vizir. Rezultatul întrevederilor de până acum se ține în secret. Probabil că totul se reduce până acum la un simplu schimb de păreri.

Ziarul oficios bulgar »Mira« vorbind de șansele tratativelor scrie între altele:

»Singurul rezultat pozitiv, ce va avea Bulgaria în urma înțirării sale în tratative directe cu Turcia e că pericolul invaziunii Turcilor în partea sudică a țării, va fi exclus. Detaliile acestor tratative încă nu se cunosc. Guvernul a luat măsuri spre a și asigura concursul Marilor Puteri. Ambasadorii din Constantinopol, cu toate că nu vor ține conferințe oficiale, totuși vor influența în favoarea noastră mersul tratativelor. Știrile publicate de unele ziare străine, cum că prin intervenția Austro-Ungariei noi vom încheia o înțelegere cu turcii sunt de domeniul fanteziei. Noi vom continua să fim apărați de toate Puterile, cari au semnat tratatul de la Londra. Chestia cea mai grea în actualele tratative va fi fixarea compensațiilor din partea Turciei pentru cedarea Adrianopolului.»

Din Constantinopol se anunță, că tratativele se vor ocupa exclusiv numai cu delimitarea frontierei și schimbul prizonierilor, toate celelalte chestiuni de ordin financiar, economic, comercial sau politic, fiind de resortul conferinței din Paris sau trebuind să fie aranjate între guvernul otoman și viitorul ministru bulgar la Constantinopol.

Pretențiunile Bulgariilor, în ce privește delimitarea frontierei, par a fi de a renunța la Adrianopol în favoarea Turciei și de a trasa linia începând de la Enos, ocolind Adrianopolul cât se va putea mai de-adreptul pentru a sfârși la Midia. Bulgariii vor ca triumful Midia-Adrianopol-Tassilico să le rămăe lor. In ce privește malul drept al Mariței, Bulgariii refuză să facă concesiuni. In rezumat bulgariii par a fi tot atât de arogați ca și când ar avea armata înainte de Ceatalea, pe când în realitate armata bulgară obosită și istovită este absolut incapabilă de cea mai mică sforțare.

Relațiile turco-ruse.

Ziarul rusesc »Novoje Vremja« primește din Constantinopol următoarea știre:

Ministrul de interne Talaad bey a declarat în cursul unei conversații că el și marele vizir fac tot posibilul pentru a ameliora cât mai mult relațiile dintre Turcia și Rusia. Toate știrile, după cari Turcia ar voi să anexeze teritoriile de la vest de râul Marița, sunt lipsite de temel.

Relativ la tratativele turco-bulgare, Talaad bey a declarat că ele vor da un rezultat satisfăcător pentru ambele părți.

Alianța turco-bulgară.

Cercurile politice din Petersburg sunt informate că delegatul bulgar Nacevici depune la Constantinopol mari silințe pentru încheierea unei alianțe turco-bulgare.

Revoluție în Albania.

Știri din Belgrad spun că guvernul provizoriu din Valona (Albania) și-a pierdut toată popularitatea. Nemulțumirea populației în contra lui Ismail Kemal și Esad-pașa este foarte mare. Oamenii sunt îndârjiți îndeosebi în contra lui Ismail-Kemal, care combate numirea unui principe englez.

In toată Albania — spun știrile din Belgrad — sunt la ordine zilei asasinată politice.

O revistă militară

impozantă cuprinzând două divizii cu efectivul întreg, a avut loc la Kirkillise în prezența populațiunii, care manifesta în mod entuziast preferința de a muri decât să suferă stăpânirea bulgară. Nimeni nu se îndoeste, la Kirkillise, că guvernul, socotind acest oraș solidar cu Adrianopolul, nu va consimți la nici o concesiune, care ar putea să schimbe vechea situațiune.

Viriliștii din comitatul Bihorulul.

Subprefectul comitatului Bihor a compus lista acelor, cari plătesc contribuțiile cele mai mari în comitat, ca pe baza aceasta să alcătuiască lista viriliștilor. Cea mai mare contribuție plătește episcopul catolic de Orade, contele Széchenyi Miklós, 150.934 cor. Urmează apoi contele Almássy cu o dare de 30.433 cor. Dintre feștele bisericesti plătesc Belopototzky, episcop militar 21.143 cor. Dr. Demetriu Radu, episcop gr. cat. 14.495 cor. episcopii Frankó Vilmos, Fetser și Lányi fiecare câte 13.773 cor. și cel mai mic proprietar, contele Károlyi Imre plătește 3191 cor.

Și aceasta se întâmplă în un comitat unde poporul aproape moare de foame.

Ce vor face seminarisții români din Pesta?

Pe cât suntem informați, episcopatul român gr. cat. a cerut dela primatatele din Strigonia să se declare până la 1 Septemvrie st. n. dacă e aplicat a interveni ca să fie anulată dispoziția arbitrară dată nu de mult de senatul seminarului rom. cat. din Pesta, prin care clericii români sunt oprți de a mai vorbi chiar și în limba românească.

»Unirea« n'a publicat nimic în chestia acestei solicitări.

Insemnează deci că primatatele confirmă dispoziția senatului.

Ce va urma deci? Suntem siguri că numai un singur răspuns li-se poate da șovinisților dela Pesta, cu toate părerile contrarii pe cari le au doi membrii ai episcopatului: Clericii români n'au ce mai căuta în seminarul din Pesta. Să se ia toate dispozițiile, ca ei să fie plasați în alte seminarii fără consațiație la anumite jertfe materiale, ce trebuiesc să se facă și cari la tot cazul nu mai trebuiesc să fie discutate când e vorba de jertfirea clericilor noștri.

Raportul comitetului central al „Asociațiunii”.

(Urmare).

Școală de meserii și agricultură în munții Apuseni.

Despre o școală de meserii și agricultură, care a format obiect de discuție și în ziare, în raport se dau următoarele date: Despărțământul Abrud-Câmpeni a studiat chestiunea înființării unei asemenea școli de meserii și de agricultură în Munții-Apuseni. Rapoartele primite în această chestiune s'au publicat în »Transilvania« Comitetul cercual a făcut următoarele propuneri: 1. Fiecare școală să fie organizată corăspunzător: cea de agricultură cu un curs de un an, cu doi profesori, cea de meserii cu un curs de trei ani, cu un director și trei profesori. Elevi: la agricultură 20, iar la meserii 40, 2. E-dificiile ar costa: cel pentru agricultură 40 mil cor., iar cel pentru meserii 100 mil de cor. 3. Susținerea școlilor de agricultură: 8 mil cor., iar a celei de meserii, cu profesori și elevi, 20 mil de cor. în fiecare an. Comitetul cercual desp. Abrud-Câmpeni așază foarte necesare aceste școli pentru ajutorarea și salvarea locuitorilor din Munții-Apuseni.

Asociațiunea și-a împlinit datoria, când a studiat situația Românilor din Munții Apuseni și felul cum ar trebui organizate școlile proiectate. Asociațiunea nu dispune însă de mijloacele materiale necesare pentru a înființa numitele școli. Nu are la dispoziție nici o sumă în vederea acestui scop. Rămâne, ca obștea românească să aprecieze după cuviință importanța național-economică a unei acțiuni de ajutorare și de salvare chiar a Românilor

din Munții-Apuseni, și să-i pună Asociațiunii la îndemână mijloacele materiale trebuincioase pentru a putea înființa cele două școli și a crea nouă izvoare de venit pentru populația sărăcită a Munților, de cari ne leagă atâtăta amintiri.

Agenturi și Biblioteci.

Despărțământele, în cursul anului 1912, au continuat cu hârnicie și înfăințarea de agenturi și de biblioteci populare. Comitetul central a fixat mai deaproape activitatea agenturilor, care s'a comunicat despărțământelor în apelul făcut de biroul central pentru înscrierea membrilor ajutători. In acest apel se spunea, că activitatea unei agenturi are să fie următoarea: 1. să ranjeze, în fiecare Duminecă și sârbătoare, șezători culturale, în cari poezii și învățătorii să țină prelegeri populare, să le cetească bucăți potrivite, apoi să execute cântări cu corul școlilor sau al adușiților, să se facă declamații și reprezentații teatrale; 2. să țină, în cursul iernii, cursuri de omăfabefi; 3. să înființeze biblioteci sătești; 4. să înscrie membri la Asociațiunea și să încasseze taxele, și 5. despre în treaga activitate să facă, în fiecare an un raport comitetului cercual al despărțământului, de care să ține agentura.

In urma acestor îndemnuri ale comitetului central atât numărul agenturilor cât și al bibliotecilor s'a sporit simțitor. La sfârșitul anului 1912, Asociațiunea a avut 395 de agenturi și 501 de biblioteci populare (unele compuse cu bibliotecile parohiale și școlare). Într'un singur an numărul agenturilor s'a sporit deci cu 121, iar al bibliotecilor populare cu 59.

In cursul acestui an Asociațiunea a primit dela marele binefăcător al Vasile Stroescu, o donațiune de 25 mil cor., cu scopul de a înființa, până la sfârșitul anului, biblioteci populare, și a nume cu cărți tipărite la dorința dâni Stroescu, pentru cari a destinat suma de 10 mil cor., și cu alte scrieri potrivite pentru popor, ce se vor cumpăra din restul de 15 mil cor. Biroul central, cu ajutorul secțiilor științifice-literare, a întocmit o listă de cărți potrivite pentru bibliotecile populare și încă în toamna acestui an va trimite la 150 — 200 de comune biblioteci compuse din cărți alese. Aceste biblioteci se vor înființa mai ales la periferii, unde cultura românească e mai primejduită.

Despărțământele cu prea multă comune se dismembrează mereu, înființându-se despărțăminte nouă, cari sporesc din an în an, activitatea Asociațiunii. In raport se arată că în 1912 s'au înființat 10 despărțăminte noi. Mai er să se înființeze încă un despărțământ în Sighet, dar ținerea adunării de constituire a fost oprită de organele administrative.

Publicațiunile Asociațiunii.

Propaganda culturală a Asociațiunii a fost susținută din centru îndeosebi prin publicațiuni. Revista »Transilvania« a apărut în 6 numere, în cari s'au publicat cercetări istorice și filologice, documente privitoare la trecutul nostru, un studiu despre cooperative, monografii și informații despre mișcarea științifică-literară.

»Biblioteca populară a Asociațiunii« s'a continuat în condițiuni multumitoare. In cursul anului 1912 au apărut 10 broșuri și un Calendar, cari s'au tipărit în 15 mii de exemplare. In urma apelului biroului central și a propagandei pornite Asociațiunea a reușit să aibă la sfârșitul anului 1912 un număr de opt sute cinciseci și unu membri ajutători, ca abonați ai »Bibliotecii populare«, adică cu 1253 mulți ca în anul precedent. Asociațiunea a răspândit deci într'un an 1300 de broșuri; în cei doi ani, de când există Biblioteca populară a răspândit între popor, în total, 246,840 de broșuri.

Cheltuielile, ce le-a avut Asociațiunea cu publicarea Bibliotecii populare s'au urcat la suma de K 22,360.93, în încasările au fost numai de 21,102.40. A rezultat deci un deficit de K 1258.53 care e acoperit cu 28,356 de broșuri rămase în depozit și de suma de K 2650, ce mai e de încasat dela bănci și dela librării.

Biblioteca populară s'a continuat și în cursul anului 1913, dar numărul membrilor ajutători s'a redus aproape jumătate, de bună seamă în urma împrejurărilor grele materiale, prin cari trecem. Comitetul a fost silit să reducă și numărul tirajului.

A doua bibliotecă publicată dela Asociațiune, și anume Biblioteca tinereții, nu s'a continuat, fiindcă au fost foarte multe broșuri nedescăcute de anii precedenți.

(Va urma).

Din Abrud....

Spre zile mai bune. — Tinerimea pe lucru.

Cam rar am avut norocul de a trimite vre-o veste mai îmbucurătoare de-aceia din falnică capitală a Munților Apusenl. Abrudul par'că s'a șters cu totul de pe harta Europei, numai ici-colo prin vre-un număr de gazetă pripășiit, mai vezi câte-o știre scurtă ca d. e.: »Un domn, frunțas al societății din Abrud, a vorbit, la un banchet dat în onoarea unui jude, în limba drăguț adusă de pe stepele Aziei: »Un preot român gr. cat. cu aspirații de protopop, și-a închis școala din motive cât se poate de grave și anume: fostul învățător era cam somnoros, (sămăna cu părintele: Nota Correspondentului), și vezi Doamne Sfânta Sa trebuia să'l scoale în toată dimineața și să'l aducă de urechi la școală: sau: »Niște părinți suferitești din părțile Abrudului, urmând învățătorilor sfintei Evanghelii, în dragostea cea mare, ce o au către de-a aproapea se pocnesc în sfânta biserică cu potirele în cap, sau apoi cu ocaziunea adunării Asociațiunii despărțământului Abrud-Câmpeni — știută în Neagra, frunțasi români în frunte cu bravul protopop beau și mănăcă din pocale cu inscripția: »Elyen a haza» ect... ect...

Nu voesc să amintesc și alte lucruri și fapte de felul acesta, cari sunt dovada cea mai elocventă despre spiritul — sau fiindcă sunt gr. or. dubul, ce domnește în piepturile acestor fantorini, cari poartă lumina de nepoșii eroului Avram Iancu, dar nici nu e scopul meu ca prin aceasta corespondență să mă fac îndreptățatul moravurilor și să nfierez atâtea fapte nedemne, căci la ce ar mai și folosi staturile date unor oameni cari și-au uitat ce au avut mai sfânt, cari sunt așa zicând morți pentru neamul nostru și... de mortuis nihil nisi bene

Deastădată vreau să relev activitatea, zelul și însuflețirea ce a desvolat-o în răstimp de două luni »Tinerimea din Munții Apusenii, în contrast cu activitatea de paraziți a unor intelectuali.

Tinerimea română din Munții Apusenl, începând dela liceanul cu ochii melancolic, cu chipul dat pe ceață, dela drăgălașele d-soare de clasa II, a III civilă, până la iuristul, teologul, medicinistul grav, până la d-soarele de 17—18 ani, au simțit în vara aceasta fiorul bucuriei adevărate, ce produce în p'ptul fiecărui om conștiința datoriei împlinite.

Insufleții dela început de apelul tinerilor universitari din Cluj, s'au constituit cu toții în mai multe grupuri distribuindu-se fiecăruia terenul de muncă peste vară. Și »ntradevăr au săvârșit o muncă uriașă, acești tineri. — Nu a rămas comună, crâng în care să nu fi mers ei, să nu fi ținut prelegeri populare, dând sfaturi poporului din mult puținul asamblu de cunoștințe ce le-au adunat de prin cele școli în decursul anilor de studiu.

În totul s-au ținut peste 40 de prelegeri în aproape 30 de sale. Iată numele acestor tineri însufleții: Nicodim Cristea absolvent de teologie, președintele Societății universitarilor din Cluj; Leon Banu, Ioan Goia medicinist, Emil Dandea iurist, Uliu Gomboș teolog, Radu Fodor student la Academia comercială din Viena.

Pe lângă aceste conferințe pe sale, tinerii Radu Fodor, Uliu Gomboș au mai aranjat în fiecare săptămână câte-o »Șezătoare literară» în Abrud, în concursul micilor studențe și studenți. Deși publicul din Abrud ca de regulă nu a sprînjit în de-ajuns aceste șezători totuși ele și-au spus scopul. — Mai ales cu durere trebuie să amintesc indiferența aproape totală a vestivilor meseriași din Abrud.

Ultima »Șezătoare literară», a avut un caracter deosebit de sărbătoresc. — Un jucat două plesse teatrale și anume: »Măscă imitație după »Bolnavul închis» a lui Molière în care piesă s'au datins ca joc d-soarele: »Anuța Suluș», »Alexandrina Faur», »Valeria Gomboș», »Antonia Faur», asemenea și d-soarele: »Lova Macaveiu», »Mărioara Danciu». Lada deosebită merită d-na Faur precum și d-soara Irina Faur, cari au instruit diletanțele, cari toate pentru prima-oră au apărut pe scenă.

A doua piesă teatrală a fost: »Distrații», comedie de Kotzebue în care au distins d-soara Angela Muntean și d-nii Radu Fodor și Ionel David.

După producțiune a urmat dansul vesel și animat. Un moment demn de relevat a fost când a sosit timpul despărțirii: cei mai mulți plecau a doua zi la școală, bătrânul muzicant Ghiușu și tremura din arcuș doinele nelătrăcute... și'n colțurile sale vedeai copii, tineri și bătrâni lacrimând... Astfel ne-am despărțit...

Dragi copii și voi bravilor tineri, cari sunteți acum departe de cuibul vostru părintesc. Să vă reîntoarceți cu bine și iarăși să aduceți în monotonă vieții de toate zilele farmecul tineretii!

Oor.

ȘTIRI.

— 23 August 1918.

România creștină și ospitalieră. Într-o ședință a Sinodului patriarhal dela Constantinopol, a fost sărbătorită România creștină și ospitalieră. Mitropolitul grec Fotios, scăpat de armata română din mâinile furioase ale bulgarilor — creștini și ei dar înrăutățiți de desamăgirea ultimei strădanii, — a comunicat sinodului patriarhal vitejia cavalerescă și lealitatea mândră a armatei Regelui Carol, care l'a scăpat dela o moarte sigură Povestind apoi felul ospital'er cu care a fost primit în capitala României, Mitropolitul Fotios a cerut ca toți înalții slujitori ei bisericii, adunați acolo, să roage pe Dumnezeu biruinței creștine pentru sănătatea M. S. Regelui Carol și prosperitatea României, iar regelui Carol i s'a trimis o scrisoare sin-dală și celorlalți miniștri români cu cari a convenit, mitropolitul Fotios în timpul trecerii sale prin București, — patriarhul le-a trimis scrisori de mulțumită.

E încă o recunoaștere și încă un omagiu adus bravei armate române, care a coborât, prin voinicia ei, duhu' păcii în mijlocul craștinilor din Balcani. Însemnăm aceasta ca un nou document moral care se adăogă la alte multe și cari înfățișază marele rol pe care l'a avut, pentru istoria zilelor viitoare, leala și decisiva intervenție a României

Holera. În România starea epidemiei de holeră — după comunicatul oficial din 21 Aug. v. — este: bolnavi vechi 512, confirmări noi 48; în total 560, din cari au murit 30, s'au însă-nătoșit 7 și au rămas 523. La aceștia se mai adăogă: izolați în lazaretul militar din Bechet 8; în cele din T.-Măgurele și Zimnicea 167; în spitalul refugiaților din Sulina 26; în lazaretul refugiaților din Siliștra 55.

Despre mersul holerei în România, ziarul »Minerva» scrie următoarele: Demobilizarea armatei este aproape pe sfârșite și cea mai mare parte din soldații rezerviști s'au întors pe la casele lor. Din cel întorși la vetre au căzut mulți bolnavi și așa se și explică numărul mare al cazurilor constatate în țară în săptămâna din urmă. *Fe viilor contaminarea se va face mai greu și mdsurile de pază sanitare se vor putea lua cu mai multă eficacitate. Ouzurile existente se vor combite și odată un focar stins, nu va mai avea de unde să se contamineze din nou locuitorii.* După toate probabilitățile, ravagiile de cari ne temeam nu se vor întâmpla și dacă temperatura se va răci, nu va fi imposibil să scăpăm mai repede decât ne închipuim de teribila epidemie, care a amenințat țara.

În Ungaria. Ziarele ungurești, cari în urma războiului al doilea balcanic nu găseau și nu voiau să aducă alte vești mai »îmbucurătoare», decât că soldații români au adus holera în țara românească, — sunt acum nevoite să semnaleze tot mai multe cazuri de holeră ivite prin diferitele părți ale țării ungurești.

Din Nyireghaza se anunță, că în comuna Uiteherto a murit, prezentând simptome de holeră un individ Geninger János, ale cărui intestine au fost trimise la institutul bacteriologic din Pesta. Un caz suspect se anunță din Dobrițin; din Becicherecul-mic altul. Esamenul bacteriologic a constatat holera la un țaran din Palanca. De prin părțile sudice și sud-vestice ale țării se anunță de altfel zi de zi noi cazuri de îmbolnăviri, iar în nordul țării holera bântue și face o mulțime de victime prin comitatul Bereg și cele mărginașe acestuia.

Un român brav. »Veteranul Gheorghe Nicolae Croitoru» scrie »Minerva» — de fel din comuna Costești (jud. Muscel) și-a făcut campania din 1877—78 cu gradul de caporal în reg. 4 batal. 2 Muscel. A luat parte la luarea Rahovei și Smărdanului. Acest brav veteran a luat însă parte și în recenta campanie a armatei române. Imediat ce a auzit că M. S. Regele a dat ordin de mobilizarea întregii armate române, s'a prezentat comandantului regimentului 30 Muscel, cerând înrolarea ca voluntar. La observația comandantului că el și-a făcut datoria către țară, moș Gheorghe a răspuns categoric:

— Azi când M. S. Regele a dat ordin de mobilizare, voesc să merg din nou în război cu ginerii și fiul meu Toma, care este plutonier în reg. 34, compania 10, la Constanța.

La acest răspuns, atât de mișcător comandantul i-a făcut o altă obiecțiune, întrebându-l dacă picioarele îl

vor ajuta să suporte campania? Bravul veteran, puțin atins, a răspuns textual:

»Să trăiți domnule colonel, vedeți de picioarele d-voastră, căci eu îmi cunosc de mult pe ale mele.

La acest răspuns inimos și curajos, — comandantul a dat ordin ca viteazul veteran să fie primit ca voluntar în reg. 70 de rezervă, aparținând regimentului 30 Muscel.

La plecarea din Câmpulung, bravul veteran s'a pus în fruntea regimentului, iar în momentul plecării a strigat către camarazii săi: »ura, să trăiască România înaintea băteii!» Atât la plecarea, cât și la întoarcere el a fost acoperit cu flori. În campania actuală el a însoțit regimentul la Constanța-Balcic-Ecrene, de unde s'a întors sănătos și voios, dar foarte mănios căci zice voinicului: »n'am avut parte să intru în luptă și am pierdut rămășagul, căci mă prinsesem să aduc la întoarcerea din război patru tigi de Bulgarie.

Față cu bărbăția, devotamentul și dragostea de neam și țară, desigur că guvernul va recompensa, și asigura un trai cât mai bun pentru restul zilelor acestui bătrân veteran.

Dispariția patriarhului sârb Lucian Bogdanovici. Patriarhul sârb Lucian Bogdanovici, care de câte-va săptămâni se afla în stațiunea balneară Gastein din Austria, a dispărut la începutul acestei săptămâni, fără ca să i-se fi putut da până acum de urmă. Se spune, că în vremea din urmă patriarhul suferea de-o nervositate și melancolie extremă și că făcea dese preumblări prin împrejurimile Gasteinului, dar tot singur. A fost văzut în câteva rânduri, zdrențuit și cu capul gol, făcându-și preumblările. Mai în urmă a plecat la preumblare luni, spunând personalului dela otel că voeste să viziteze regiunea Prosau, o regiune foarte periculoasă pentru turiști, pe unde numai cu călăuze bine orientate se pot face preumblări. Cu toate protestările personalului dela hotel, patriarhul a plecat, dar singur, — și până acum nu s'a mai reîntors. Pentru căutarea lui a fost trimisă Miercuri o expedițiune, care s'a întors ieri, dar fără de nici un succes. Se afirmă, că e cu totul eschis, ca patriarhul să mai fie în viață, căci abstrăgând dela vre-un alt accident, foamea și frigul au trebuit să-i curme până acum viața.

Omagiul danielor române pentru M. Sa regele Carol. M. Sa regele Carol al României a primit Miercuri în castelul regal din Sinaia o deputațiune compusă din mai multe dame ale elitei bucureștene, cari, în numele danielor române, au predat regelui o scrisoare de omagiu pentru meritele sale politice și în care femeile române îi urează mulți ani rodnicii în fapte mărețe pentru țară. Textul adresei — redactat de d-na Ec. Gh. Cantacuzino, și scris pe pergament de d-ra Mihail — este im-podobit cu diferite desemnuri în culori, pe motive românești. În capătul de sus al literei »S» din cuvântul SIRE, falfăe tricolorul românesc, iar în capătul de jos se vede noul teritor românesc cu principalele orașe din el. Pe coperta adresei sunt desemnate emblemele celor 32 județe ale României, lângă cari sunt lăsate două locuri goale pentru județele din cadrulatel.

Acest act nobil al femeilor române a impresionat viu pe regele, care a mulțumit și a reținut la dejun pe membrele deputațiunei, cari i-au prezentat adresa.

Conferința căilor ferate europene, după cum am anunțat, era să se țină la Sinaia în zilele de 3 și 4 Sept. v. Din cauza holerei însă, care bântue în țară, conferința va avea loc la Bozen în Tirol. Din partea căilor ferate ale României a fost delegat, d-l Emil Balaban, directorul serviciului comercial.

O păianie a d-ruului ministru Take Ionescu. Din Deva se anunță, că eri dimineață, un mare automobil purtând drapelul românesc, a trecut prin orașul Orăștie, unde a fost invitat de poliție să se oprească, fiindcă purta colorile românești. Automobilul însă și-a continuat calea spre Deva. Poliția de aici, fiind avizată telefonic de cea din Orăștie, a oprit automobilul. În automobil era ministrul român d-l Take Ionescu. Pasagerul, care se afla pe lângă d-nul Ionescu a protestat contra opririi, declarând că drapelul automobilului nu este numai drapelul român. Automobilul ministrului și-a continuat apoi cursa, după ce a scos drapelul spre a evita noi inconveniente!

Spion austriac în Italia. Din Roma se anunță: Cu ocazia manevrelor navale, ce au avut loc în apropierea coastelor Sardiniei, autoritățile militare au arestat pe un străin bănuit că făcea spionaj. Ziarul »Giornale d'Italia» declară, că arestatul ar fi un ofițer austriac.

O nuntă pe câmpul de operațiuni în Bulgaria. Dăm după ziarul »Dimineața», următorul episod, petrecut în timpul campaniei armatei române în Bulgaria:

Între multe altele petrecute pe câmpul de operațiuni, s-a întâmplat ca și zeul amorului să-și spună cuvântul. Un tânăr și frumos sergent român din corpul 4 armată, cu numele Iacob Alexandru, s-a amozat de o drăguță bulgăroaică, Galunca Ivanof, flica preotului Ivanof din Levski. În 3 zile, dragostea a luat atâtea avânt, că ideea unei căsătorii inevitabile s-a și ivit și cum trupele române trebuiau să se retragă de pe teritoriul bulgar, în dimineața de 11 August 1918 s-au făcut formele necesare la primăria din Levski și după amiază s-a și celebrat cununia religioasă la catedrala din Levski, fiind de față toți locuitorii satului, ofițerii și gradații din garnizoană. Un preot bulgar și unul român au oficiat serviciul divin. Nași au fost d-l căpitan farmacist Vicentiu Livovski din Buzău și d-soara Pop Ivanoff sora miresei.

Obiceiurile frumoase la nunțile bulgărești au impresionat plăcut pe ofițerii noștri, cari au primit diferite daruri dela părinții miresei iar dansii la rândul lor au colectat o sumă, pe care au oferit-o tinerei părechi.

Mirele, mireasa și zestrea urmează acum coloanele de subzistență, făcând și carantină, izolați într-un cort special. De remarcat este că mirele nu știe bulgărește și mireasa nu știe românește, ambil cunosc însă bine limba dragostei.

Din cadrulaterul românesc. Ministrul C. Arion a împărțit teritoriul ocupat, în patru regiuni forestiere și anume: Siliștra, Dobrici, Turtucaia și Kurtbanar. În fruntea acestor regiuni au fost numiți d-nii G. Teodorescu, Rapotescu, T. Ionescu și Goga. Acești funcționari, fiind ofițeri de rezervă, vor purta în tot timpul cât va ținea ocupația militară, uniforma corpurilor de trupa cărora aparțin. S'a adăogat acestui personal opt brigadiieri și 150 de guarzi silvici. Prima îndatorire a șefilor de regiune este să procedeze la evaluarea tuturor pădurilor aparținând statului și să le supună regimului silvic ce există în România.

Regimentele cari vor rămâne în cadrulater sunt următoarele: reg. 40 Călugăreni la Turtucaia, reg. 39 la Siliștra, batalionul 9 vânători la Curtbanar, un batalion din reg. 35 la Dobrici și alt batalion la Balcic.

Isprăvile unui nebun. Se anunță din Muhlhausen că profesorul Wagner din Degerloch, a incendiat alaițăseară, într-un acces de nebunie, 4 case, iar când mulțimea s'a repezit asupra lui ca să-l prindă, nebunul a ucis cu revolverul 8 persoane, iar pe alte 10 le-a rănit. A alergat apoi și s'a ascuns într'un grajd unde a fost prins de mulțimea revoltată, care l'a luat la bătai, până l'a lăsat aproape mort. Când a fost prins, asupra nebunului au mai fost găsite 250 cartușe.

Sancho Alegre grațiat. Se anunță din Madrid, că regele Spaniei a semnat alaițieri un decret, prin care a grațiat șase condamnați la moarte — preschimbându-le pedeapsa în închisoare pe viață — printre cari și pe atentatorul Sancho Alegre, care — după cum se știe — fusese osândit la moarte pentru un atentat încercat contra regelui.

Știri mărunte. M. S. regele Carol al României a conferit medalia »Bene-Merenti» clasa I d-nei Madeleine Brisson, directoarea revistei »Analele», distinsă publicistă franceză, pentru scrierile și operele sale literare asupra României.

Din Milano se anunță: La adunarea generală a societății culturale »Dante Alighieri», doamna Doccelli a comunicat asistenților că un personaj — care dorește să rămăie necunoscut — a donat societății un fond de trei milioane, pentru a clădi școli italiene.

În Tchorum (Asia mică) un puternic incendiu a distrus 400 prăvălii.

În urma unui ordin al ministrului de războiu, poliția din Cracovia a luat cele mai stricte măsuri pentru a împiedeca dezertarea soldaților. S-a stabilit zilele acestea, că în timpul din urmă au fost asertați în stațiunea Cracovia 1500 dezertori militari, dintre cari 1100 erau din Austria, iar 400 din Ungaria. Toți voiau să meargă în America.

AVIZ. Un absolvent de gimnaziu cu matura, caută farmacia Nicolae Collesiu din Bărlad, (România) ca practicant începător. 3 — 12.

O doftorie ieftină de casă. — Pentru funcționarea regulată a mistuirei stomacului se recomandă folosirea cunoscutei prafuri Seidlitz a lui Moll. Cutii originale a 2 cor. se pot căpăta zilnic prin postă de la farmacistul A. Moll, liferantul Curței din Viena Tuchlauben 9. În farmaciile d-na provincie să se ceară preparatul A. Moll provăzută cu marca de contravenție și subscriere — (1)

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Un cas suspect. Azi noapțe a fost încunostințată poliția locală, că femeia lui Ioan Grecia d'n Cuculata, care a descins la otelul »Predeal» de lângă gară s'a îmbolnăvit prezentând simptomele holerei. Medicii eșiți la fața locului au dispus imediat transportarea bolnavei în spitalul pentru epidemii.

Aviz. Din cauza »festivității Hon-terus», care va avea loc în cas de timp favorabil luni, muzica orașului va concerta Marți la orele 5½, la promenada de jos.

Școala română din Târlungeni (com. Brașov) — ni se scrie din amintita comună — a fost luată în primire din partea comitetului parohial în Dumineca de 11 August v. a. c. Adaptarea școlii a fost încredințată d-lui Ioan Muntean măestru zidar diplomat din Brașov, care spre mulțămirea tuturor locuitorilor români din comuna noastră, a săvârșit o lucrare frumoasă și solidă în urma căreia îl recomandăm atențiunei publicului românesc. — N. H.

Circulațiunea strănilor în Brașov în Inna August au petrecut în Brașov următorii străini din Albania 1 America 2 Austria 138 Azia 4, Belgia 3, Bulgaria 9, Engiltera 2, Franța 7, Germania 37, Grecia 1, Helveția 4, Italia — Macedonia 2, România 790 Rusia 2, Svedia 1, Turcia 4 și d'n Ungaria 558, în suma total 1565. Dintre aceștia au locuit în Hotel: »Calul alb» 54, »Continental» 162, »Coroană» 437, »Europa» 251, »Grand» 98, »la Iobci» »Strada Neagră» 17, »Mielul alb» 34, »Villa Kertsch 14, »Metropol» 42, »Predeal» 10 și în case private 446.

Cinematograf Mercur. Numai Duminecă în 7. Sept. ½, 6 și 8 ore în Sala cea mare dela Gewerbeverein. Mare Program de Mite. Majestatea Sa Regele la vânătoarea de căprioare. O vedere foarte interesantă. Tablou original al Pathé Frères din Paris. — Micul Carol ca Cavaler. Mare umorosa. — Artista de vioară. Tableau după viață în 2 acte. — Kude după nume. Comedie în 1 act. — O zi în capitală. Scene comice. Film »Eclair».

Cel mai nou film de senzație al acestui sezon. — O adevărată operă de artă de cinematografie moderne. Călare spre moarte. Mare detektivarama în 4 acte. — Artiști sunt cu toții Societarii renumitului Teatru »Dagmar» din Kopenhaga.

POSTA REDACȚIUNELI.

D-lui N. B. în N. Indignarea d-tale e îndreptățită dar zadarnică. Cunoaștem și noi atâtea cazuri, dar până când va daînui sistemul actual cu tot nepotismul și protecționismul lui, nu poate fi vorba de îndreptare.

Scriitorul acestor rânduri încă a bătut la porțile celor cari administrează fundațiunea, dar înzadar. Deoarece n'avea pe nimenea apropiat în reprezentanți, nu i s'a dat bursa, pe care o merita în baza atestatului și calificățiilor sale. În schimb am văzut atâția tineri, cari întrebându-l stipendiu și bani de buzunar, ori aveau o portare condamnabilă nu numai din punct de vedere național, și și bisericesc-moral și totuși reprezentanții îi găsea apți pentru burse. Sărmauul Gojdu i dacă s'ar fi ridicat din normănt ș'ar fi văzut ce se face cu banii lui, pe cari îi destinașe pentru scopuri atât de înalte, ar fi protestat de sigur împotriva abuzurilor, în temeiul cărora se creșe coștient ș'erpi din truda lui și se ignorază tineri, de cari acest neam atât de lipsit de oameni buni ș'atât de bogat în lichele, ar avea atâtea trebuință în aceste vremuri de grele încercări.

Mănăgo-te ș'astaaptă, căci va trebui să vie vremea judecării, când dreptate va trebui să se facă.

În urma hotărârei direcțiunei școlilor noastre secundare din Brașov am fost încredințat cu executarea comandelor pentru uniformele obținute, stabilindu-se calitatea și colorarea stofei precum și fazonul corespunzător. Prețul stabilit este următorul:

Pentru uniforme de vară 48 cor.

Pentru uniforme de iarnă 56 cor.

Pentru efeptuirea cât mai repede a comandelor stim. părinți și studenți sunt rugați a mă onora cu comanda-le lor în timp cât mai scurt, pentru a se evita aglomerația comandelor. Cu stimă:

Emil Bologa, comersant Târgul Grăului 2 (la Frații Simay)

ULTIME ȘTIRI.

Carloviț, 6 Sept. Patriarhul Bogdanovici încă n-a fost aflat. Dirculă svonul despre un »asasinat politic, căruia i-ar fi căzut victimă patriarhul.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branice & Comp Redactor responsabil: Ioan Brotea.

!! NUMAI TIMP SCURT !!
Vânzare de sezon pentru a face loc în prăvălie
 oferă



rara ocazie de
30% până 40% scăzământ

din cauza sezonului înaintat, a
 unei cantități de

Pantofi (Ghete-jumătăți) de Dame

Modele drăguțe și deosebite
 cari costă u înainte: **11-15 Coroane.**

Prețul de acum **8** Cor. perechea.

„TURUL”, Fabrică de ghete A. G.
 Cea mai mare fabrică de ghete din Monarhie.
Brașov, Strada Porții Nr. 8.



„TRANSILVANIA”

Industrie de lut, societate pe acții în Pui comitatului Hunedeara.

Întreprindere românească;

oferă pe lângă prețurile cele mai reduse; Cuptoare și cămine de lut, după cele mai moderne modeluri și pe lângă garanție de 3 ani; instalează stabilimente de băi în stilul cel mai modern; lăsaază figuri de terracottă și cărămizi de chamotte; precum și tot felul de articlii ce cad în

— La dorință trimitem gratis prețuri curente ilustrate. —

Dirrecțiunea Industriei de lut

„Transilvania”

societate pe acții în Pui.

Dr. KENYERES

Doctor în științele medicale universale. — Laborator medical și consultațiuni — Aranjament medical cu electricitate.

Emanatie de Radium. Instalație de Oxygen.

— pentru boale de nervi și interne.

Ehrlich 606. Dr. Spengler vacinare contra oft. cel. Examinare de sânge (Zeiss microscop): bacili de tuberculoză — la ivirea cfticeii gonococcus, Syph. spirochete — boale de sânge — spermă etc. — Analize chimice. Ingrijire cu serum, la boale de piele etc.

Brașov, Cetate, Strada Spitalului Nr. 2.

Telefon 43. (Casa nouă din colț a lui Nagy). Telefon 45

Ordinațiuni de la 11 1/2-12 1/2 ore. La dorință prospecte

Visitele D-lor Colegi le primesc bucuros.

OLD ENGLAND!

JOSEF LISCHKA

Magazin principal pentru Mode bărbătești și albituri

Brașov, Strada Vămii nr. 9.

Imbrăcăminte elegante pentru domni după măsură.

Croiu Englez!

Stofe de modă originale englezești.

Executare de prima clasă.

Albituri de mode englezești pentru bărbați gata sau după măsură.

Deschiderea magazinului la mijlocul lunii
Septembrie 1913.

Expert de croitorie încredințat de Minister. Pregătește în atelierul propriu **Haine de Domni** din stoffe moderne și lucrători de primul rang **Haine de Domni** ne indigene.
Tellmann Béla Confectionare de mantale englezești pentru dame și costumuri.
 10-50 Pentru studenți și orășeni prețuri moderate
 Comande din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

Salon de modă, **BRASOV**

Piața Francisc Josif, Colțul Târgului Galilor deasupra mag. Scherer, etajul I

A V I S!

In lumea întreagă nu află nimeni:

Albituri, Șurțuri, Corsete, jupoane, bluse, basmale, dantele, perdele, pânză, haine de copii și bărbați, diferite stoffe, cu prețuri foarte convenabile ca la:

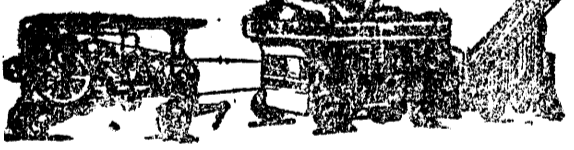
Magazinul de Concurență
 Brașov Strada Porții Nr. 35.

1-50

ORIGINAL-BENZ

Garnituri de treierat

BENZIN- Locomobile Condiții de plăc
 stând și zăcând tă favorabile
 completă garanție. Prețuri curente gratis.



Benz fabrica ung. de Automobile și Motoare A. G.

Budapest, Centrala: V. Dorottya-uteza 9.

Fabrica: VII. Ilka uteza 31 sz.

Telefon 168-79 și 29-24.

2-10

Praturile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă pe-oare cutiă este prevăzută cu de marea apărare a lui A. MOLL și cu subscrier cu sa.

Prin efectul de leacura durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll la contra gra utărilor celor mai cerbicioase la stomac și pântec, la contra sărcoșilor și aerului la stomac, constipațiunii cronice, suferinței de stomac, congestiunii de sânge, haemorrhoidelor și a celor mai diferite boale fensești a luat acest medicament de usă o răsunătoare ce areace marea de mai multe decenii încoace. — Prețul unei cutii originale sigilate Cor. 2.— Falsificațiile se vor armări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein sare iuxți a Moll.

Veritabil numai dacă pe-oare cutiă este prevăzută cu marea apărare a lui A. MOLL și cu subscrier cu sa.

Franzbranntwein este cel și marea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebite forte prin tratură, alină durerea de șold și reumatism și a altor urmări de reodă.

Prețul unei cutii originale plumbete cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metoda cel mainou, pentru cultivarea rațională a pielii, cu deosebite pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. 1.50

— 40 bucăți cor. 1.50

Fie-care bucata de săpun, pentru copii este prevăzută cu marea de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin **Farmacistul A. MOLL** Wien, I. Tuchlauben

c. și reg. turisior și curții imperiale.

— Comande din provincie se efectuează Zitate prin ru rposă

La deposite să se ceară anumit preparatele prevăzute în isclătura și marea de apărare a lui A. MOLL.

Depositor în Brașov: **Carl Schmidt**, farmacist.

34-40

Engleză

(London) dă lecții în Gramatică, conversație și literatură, nu numai în limba ei maternă, dar și în limba franceză, italiană și spaniolă. Se dă instrucție și la mandolină.

Ad. May Greig
 Strada Spitalului Nr. 57.

2-3.

Barbați cari sufer de neputință



(Neurasthenie)

se ceară broșura care conține tratamentul, trimițând 40 bani în mărți postale sub adresa

Novamechijaka 157

Cuța pes ei 40.

Budapest-Ma aptos

Correspondența și broșura numai în limba nemțească și magiară.

11-52

Instrucție de cusut și croit.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public că primesc

ELEVE

cărora le pot da instrucție în cusutul și croitul modern de albituri în mod perfect și practic. Ape-lăud la sprijinul On. public semnez cu toată stima:

Paula Horn.

Strada Nășipului de Jos Nr. 4.

în apropierea spitalului.

2-4

Automobil

60 HP Benz, este de vânzare cu preț ieftin la:

Karl Wagner

în HELHIU Nr. 189.

Balsamul Farmacistului A. THIERRY



este o doftorie vindecătoare la toate suferințele de plămâni, piept, alină catar, peripneumonia, tusea Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împiedecă difteritis, răgușală etc. Vindecă trigurile, Vindecă boale de ficat, stomac, intestine, colică, asthmă, congestiune, acroala în gât, etc. Vindecă trănji, hemoroide. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delată mrosul greu din gură și stomac, dureri de cap, soldină etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rane, foc viu, fistule, gurgiu, arsuri, degerături, răe. — Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când grazează influența, colera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzensel-Apotheke des A. THIERY in Pregrada bei Rohitsch. 12 sticle mici sau 6 duble sau 1 sticlă specială costă 5 K 60 b. La comande mai mari prețuri seazute.

Alfina gentifolia veritabilă.

oprește și vindecă înveninarea sângelui, face operația de prios. Se folosește: la stagnarea ougurei laptelui de prios, dureri de piept, foc viu, suferințe vechi la picioare, oase, răni, umflături de picioare și carie; răni de lovitură, contuziuni, scoaterea corpurilor străine ca tandări de sticlă, așchii, nisip, aice, ghimpi etc., la umflături și abscese, albuă, umflături de unghii, bășici, răni la picioare, răni produse de arsuri degerături, umflături de gât, răni la copii etc. etc.

2 borcane costă 3 K 60 bani, cu ramburs sau trimiterea basilor. Se capătă la farmacia Josef v. Török și la farmacia din Ungaria. En gros la Dregueri: Thalmyer & Seitz, Kochmeister Nachf. Brüder Redanovits in Bpest. Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 21-50

Schutzensel-Apotheke des A. Thiery in Pregrada bei Rohitsch.

A apărut o carte de valoare:
„Cultivarea viei, Manuarea vinului, Morburile și vindecarea lor”



Autorul opului este Danill D. Graur, inv. și proprietar de vie. Opul are peste 150 ilustrații și 224 pag. este cenzurat și aprobat prin Ministrul de agricultură reg. ung. sub No. 96780/1912 VIII-1. Se capătă la autor în

Soinlygyörtelek p. u. Krasznahídvég (Szilágy megye), cu prețuri de 2 coroane plus 20 fill. porto. Librăria capătă rabat convenit.